

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS KANSALLISESTA ÄLYLIIKENTEEN STRATEGIASTA

Valtioneuvosto on tänään tehnyt seuraavan periaatepäätöksen:

1. Uuden liikennepolitiikan tarve ja mahdollisuudet

Liikennepolitiikka kohtaa 2010-luvulla suuria haasteita. Ilmastotyö, globalisaation aiheuttama maan tuotantorakenteen muutos ja julkisen talouden kehitys vaativat etsimään aikaisempaa tehokkaampia tapoja liikennejärjestelmän ylläpitämiseksi elinkeinoelämän kilpailukyvyn ja kansalaisten tasa-arvon vaatimalla tasolla.

Liikennehallinto on uudistettu vuoden 2010 alusta lukien, mikä lisää toimialan tuottavuutta ja antaa mahdollisuuden uuteen ajattelutapaan. Perinteinen liikennepolitiikka korostaa väylien rakentamishankkeita. Uusi liikennepolitiikka kääntää huomion väylistä asiakkaisiin. Liikennepolitiikan tavoite ei enää ole pelkästään väylien rakentaminen ja ylläpito, vaan yhteiskunnan liikkumis- ja kuljetustarpeiden tehokas tyydyttäminen. Käytännössä se merkitsee liikennepolitiikan vaihtoehtojen arviointia ja resurssien painottamista uudella tavalla.

Hallinnon ja ajattelutavan uudistamisen lisäksi uuden liikennepolitiikan toteuttaminen vaatii ottamaan käyttöön innovaatioita. Yhteiskunnan monilla lohkoilla on erityisesti tieto- ja viestintätekniikan avulla parannettu tuottavuutta ja palvelutasoa sekä saavutettu monia muita yhteiskunnallisia hyötyjä. Liikenteen toimialalla tieto- ja viestintätekniikan (älyliikenteen) innovaatioita ei sen sijaan ole tähän saakka käytetty täysimääräisesti hyväksi. Sen vuoksi liikennepolitiikan tehostaminen vaatii vahvistamaan älyliikennettä 2010-luvun liikennepolitiikan keskeisenä keinona.

Älyliikenne antaa keskeiset keinot uudelle liikennepolitiikalle, jolla voidaan

- lisätä liikennejärjestelmän palvelukykyä ja väylänpidon tuottavuutta,
- parantaa liikenneturvallisuutta ja edistää joukkoliikenteen käyttöä, pyöräilyä ja jalankulkua,
- edistää ilmasto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteita sekä tietoyhteiskuntakehitystä ja

- nostaa Suomi merkittäväksi älyliikenteen palveluiden ja tuotteiden tuottajaksi ja viejäksi.

2. Älyliikenteen tavoitteet

Kansallisella älyliikenteen strategialla pyritään seuraaviin tavoitteisiin vuoteen 2020 mennessä:

1. Väylänpidon ja liikennejärjestelmän tuottavuus on kasvanut 10 prosenttia yleistä tuottavuuskehitystä enemmän.
2. Älyliikenteen avulla on säästetty tieliikenteessä vuosittain 50 ihmishenkeä eikä kaupallisessa meri-, lento- ja rautatieliikenteessä menetetä ihmishenkiä lainkaan.
3. Liikenteen kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet merkittävästi. Tavoitteen määrä tarkennetaan selvitysten valmistuttua vuonna 2010.
4. Yritysten logistiikkakustannukset ovat kuljetusketjujen ja terminaalilogistiikan tehostumisen johdosta alentuneet lähemmäs tärkeimpien kilpailijamaiden tasoa.
5. Ruuhkautumisen aiheuttamat työmatkaliikenteen aikaviiveet ovat vähentyneet suurilla kaupunkiseuduilla 20 prosentilla.
6. Joukkoliikenteen, pyöräilyn ja jalankulun osuus matkojen määrästä on kasvanut 20 prosenttia.
7. Suomi on älyliikenteen palveluiden ja tuotteiden käytössä maailman viiden edistyneimmän maan joukossa.
8. Suomessa on merkittävää älyliikenteen palveluiden ja tuotteiden tuotantoa ja sen vientiä.
9. Asiakkaat ovat tyytyväisiä sujuviin matkoihin ja ovat hyvin informoituja matkansa kaikissa vaiheissa.

3. Toimenpiteet

Valtioneuvosto hyväksyy kansallisen älyliikennestrategian periaatteet ja tavoitteet ja ryhtyy omalta osaltaan seuraaviin toimenpiteisiin siltä osin

kuin ohjelma sisältyy vuoden 2010 talousarvioon ja valtiontalouden vuosille 2011-2014 vahvistettuihin kehyksiin:

1. Edistetään älyliikenteen innovaatioiden laajamittaista käyttöä.

Liikennealan hankintamenettelyt uudistetaan ottamalla käyttöön innovaatioita suosivat hankintatavat. Julkista sektoria kannustetaan etsimään palvelutuotannossaan uusia ratkaisuja sekä edistämään innovaatioita hankinnoissaan.

Suomeen perustetaan julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyönä älyliikenteen testialueita, joissa uusien ja innovatiivisten ratkaisujen toimivuutta testataan ja kokeillaan.

Liikennealan julkisen hallinnon, elinkeinoelämän ja tutkimuksen yhteistyö älyliikenteen edistämiseksi varmistetaan liikenne- ja viestintäministeriön asettamassa kansallisessa älyliikenteen neuvottelukunnassa ja muilla yhteistyön foorumeilla.

Eurooppalaisen satelliittinavigointijärjestelmän Galileon hyväksikäytön ja sen mahdolliseksi tekemien palveluiden edistämiseksi perustetaan eri ministeriöiden yhteinen koordinaatiohanke.

2. Turvataan kattava ja korkealaatuinen infrastruktuuri älyliikenteelle.

Kaikkien hallinnonalojen toimin varmistetaan älyliikenteen palveluille suotuisa säädösympäristö. Älyliikenteen toimintoihin ja palveluihin vaikuttavan lainsäädännön ajantasaisuus arvioidaan. Erityisesti huolehditaan siitä, että palveluiden käyttöön on riittävästi radiotaajuuksia koko maassa ja niitä varten tarvittava viestintä- ja tietoinfrastruktuuri on laadultaan hyvä ja että palvelutarjonnassa noudatetaan yksityisyyden suojan ja tietoturvan vaatimuksia.

3. Edistetään toimialan aktiivista kansainvälistämistä ja osallistumista kansainväliseen toimintaan.

Viranomaiset toimivat aktiivisesti ja ennakoiden Euroopan unionin säädösvalmistelussa, standardoinnissa ja muussa yhteistyössä varmistuen älyliikenteelle suotuisan eurooppalaisen säädösympäristön. Siten vaikutetaan myös Euroopan laajuisten älyliikennemarkkinoiden syntymiseen. Lisäksi viranomaiset huomioivat älyliikenteen toimialan vienninedistämishankkeissaan.

Älyliikenteen kansainvälistä yhteistyötä sovitetaan yhteen viranomais-
ten, elinkeinoelämän ja tutkimuslaitosten kanssa kansallisessa älylii-
kenteen neuvottelukunnassa ja muilla yhteistyöfoorumeilla.

*4. Turvataan tiedon helppo ja edullinen saatavuus älyliikenteen palve-
luille.*

Julkisen sektorin keräämää, liikennettä palvelevaa tietoa tarjotaan pal-
veluntuottajien saataville helppossa muodossa joko maksuttomasti tai
kustannuksia vastaavasti.

5. Älyliikenteen kärkihankkeet toteutetaan.

Älyliikenteen hankkeiden toteuttaminen vaatii kumppanuutta ja yhteis-
työtä monilla tasoilla, erityisesti laajat kärkihankkeet, joihin liittyy mo-
nia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja taloudellisia tehtäviä. Strategian
mukaiset kärkihankkeet ovat

1) Paremmat ja ympäristölle ystävällisemmät palvelut

- Joukkoliikenteen palvelut
- Liikenteen hallinta ja ohjaus

2) Turvallisempi liikenne

- Tieliikenteen automaattivalvonta
- Ajoneuvojen turvajärjestelmät

3) Sujuvampi liikenne

- Toimintamallit onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa
- Maksujärjestelmien kokeilut

4) Tehokkaampi logistiikka

- Kuljetusten sähköiset toimintamallit

5) Kehittyneet älyliikenteen markkinat

- Julkisen tiedon käyttö

4. Rahoitus

Kärkihankkeiden kustannuksiksi arvioidaan yhteensä noin 400 miljoonaa euroa vuosina 2010-2015, josta valtiolle aiheutuvat menot ovat noin 325 milj. euroa. Tästä yli 200 miljoonaa euroa käytetään tarkempien suunnitelmien perusteella täsmentyviin strategian kärkihankkei-

siin, joiden tarvitsema rahoitus sisältyy liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan talousarvioon vuodelle 2010 ja valtiontalouden vahvistetuihin kehyksiin vuosille 2011-2014. Loppuosan, noin 100 miljoonan euron rahoituksesta päätetään seuraavalla hallituskaudella.

Kärkihankkeiden toteutuksesta arvioidaan aiheutuvan kustannuksia kunnille 20 milj. euroa, yrityksille 20 milj. euroa sekä käyttäjille 35 milj. euroa. Strategian toteuttamisen edellytyksenä on, että valtion lisäksi kustannuksiin osallistuvat myös mukaan lähtevät toimijat, mm. yritykset, kunnat ja kaupungit, TEKES, loppukäyttäjät kukin omassa roolissaan, oman päätöksentekonsa mukaisesti ja resurssiensa puitteissa.

5. Periaatepäätöksen ehdollisuus

Tämä periaatepäätös on ehdollinen ja toteutuu valtion osalta edellyttäen, että kunnat ja yksityinen sektori omalta osaltaan toimivat älyliikenteen strategian ja valtioneuvoston periaatepäätöksen tavoitteiden ja toimenpiteiden mukaisesti.